VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Lausunto

2.6.2021

Talousvaliokunnalle

K 3/2021 VP HALLITUKSEN VUOSIKERTOMUS VUODELTA 2020

Yleistä hallituksen vuosikertomuksesta

Eduskunnan tulee saada vuosittain kattavaa tietoa valtion talouden ja koko julkisen sektorin tilasta, kehityksestä ja riskeistä sekä hallituksen toimintapolitiikasta ja toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuudesta. Tätä tiedonantovelvollisuutta varten annetaan vuosittain *hallituksen vuosikertomus*.

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettynä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003, valtioneuvostolaki) 9 a §:n mukaan valtioneuvosto antaa eduskunnalle kalenterivuosittain hallituksen toimintaa ja valtiontalouden hoitoa koskevan hallituksen vuosikertomuksen, josta säädetään lisäksi valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) ja valtion talousarviosta annetussa asetuksessa (1243/1992).

Hallituksen vuosikertomuksen tekstit laaditaan ministeriöissä. Tekstien muokkaamisesta ja koordinoimisesta vastaa valtioneuvoston kanslian ja valtiovarainministeriön muodostama hallituksen vuosikertomuksen toimituskunta.

Hallituksen vuosikertomus koostuu viidestä osasta: varsinaisesta kertomuksesta ja sitä täydentävistä liitteistä:
- Liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset
- Liite 2 Tilinpäätöslaskelmat
- Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta
- Liite 4 Valtion yhtiöomistus

Alkuvuodesta 2020 Euroopassa levisi Kiinasta alkunsa saanut uuden koronaviruksen aiheuttama COVID-19 -tartuntatautiepidemia. Sekä epidemialla että sitä koskevilla rajoitustoimilla on merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia yhteiskunnan eri osa-alueilla niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Epidemiaa, sen vuoksi tehtyjä toimenpiteitä sekä näiden vaikutuksia on käsitelty vuoden 2020 hallituksen vuosikertomuksessa. Kertomusosa sisältää laajan yhteenvedon koronaviruksen leimaamasta vuodesta, ja epidemian vaikutuksia käsitellään myös kertomuksen muissa osissa.

VN COVID-19 -toimien vaikutusten kokonaisarvio

Hallitus on seurannut koko kriisin ajan koronatoimien vaikutuksia. Arviointia on tehty yksittäisten lakiesitysten valmistelussa, yleisesti tilannetta on seurattu mm. mittareiden avulla.

Valtioneuvoston kanslia on tehnyt koonteja koronatoimien vaikutuksista yhteiskuntaan viime syksystä lähtien. Ensimmäinen VN koonti Covid-19 –toimien vaikutuksista tehtiin syyskuussa 2020. Kaikki ministeriöt osallistuivat koontiin ja se julkaistiin raporttina. Raportin pohjalta tunnistettiin keskeisimmät vaikutuksia kuvaavat mittarit, joita on seurattu säännöllisesti. Tieto on pilkottu alueellisesti, missä mahdollista. Seuraavan kerran mittareihin pohjautuva koonti tehdään kesäkuussa.

Alueiden välillä on näkynyt eroja korona-ajan muutoksen suhteellisessa jyrkkyydessä taloudellisissa mittareissa. Alueiden välisiin eroihin vaikuttavat myös muut syyt kuin pandemia, kuten elinkeinorakenne ja työttömyyden lähtötaso.

Vaikutuksista on vaikea eritellä sitä, mikä johtuu rajoituksista, tukemisesta tai uusista helpottavista säännöksistä. Rajoitustoimien vaikutuksia ei voida myöskään erottaa pandemian vaikutuksista ihmisten käyttäytymiseen.

Tarkastelussa ei ole ollut mukana toimien vaikutuksia eri väestönosiin, mutta on todennäköistä että taloudellisesti ja sosiaalisesti negatiiviset vaikutukset kohdistuvat keskimääräistä enemmän jo entuudestaan heikommassa asemassa oleviin henkilöihin ja perheisiin.

Hallitukselle vuoden 2020 joulukuussa esitellyt kolme skenaariota osoittivat että laskelmien perusteella epidemian kehitys ja siitä seuraava terveydenhuollon kuormitus vaikuttavat talouskehitykseen enemmän kuin epidemian hallinnaksi tehtävät rajoitukset. Yksittäisiin toimialoihin on kohdistunut rajoituksia, mutta niitä on pyritty kompensoimaan eduskunnan edellyttämällä tavalla.

Valtioneuvoston arviot koronavirustoimien vaikutuksista